

УДК 338.2

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЕТАПІВ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Плеханова Тетяна Євгенівна

аспірант кафедри економіки, управління підприємствами та логістики

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

tetianapliekhanova@gmail.com

Сучасний стан економіки України характеризується погіршенням господарської діяльності більшості підприємств. Це сприяє тому, що підприємству необхідно вчасно враховувати внутрішні та зовнішні фактори, які забезпечують сприятливі умови ефективного функціонування. Для досягнення цієї мети доцільно удосконалювати підходи до планування діяльності підприємств та формування нової стратегії їх розвитку. Актуальною проблемою сучасності є забезпечення стабільного розвитку підприємств, що зумовлює зростання ролі стратегічного планування.

Теоретичним та методологічним аспектам стратегічного планування присвячено багато досліджень.

Значний внесок у розв'язання зазначеної проблеми зробили відомі науковці: Д. Акер, Р. Акофф, І. Ансофф, В. Архіпов, В. Бабич, П. Друкер, В. Єфремов, У. Кінг, Д. Кліланд, О. Кузьмін, Г. Мінцберг, А. А. Томпсон, А. Дж. Стрікленд, В. А. Винокуров, Г. Висоцький, О. С. Віханський, В. Г. Герасимчук, М. І. Круглов, П. В. Забелін, А. І. Ільїн, В. С. Пономаренко, О. М. Ястремська та інші.

Стратегічне управління – це таке управління організацією, як спирається на людський потенціал як основу організації, орієнтує виробничу діяльність на запити споживачів, гнучко реагує й проводить своєчасні зміни в організації, що відповідають виклику з боку оточення і дозволяють домагатися конкурентних переваг, які в сукупності дають можливість організації виживати в довгостроковій перспективі, досягаючи при цьому своїх цілей [1, с. 15].

Серед основних передумов переходу до стратегічного планування можна виділити наступні: необхідність реакції на зміни умов функціонування підприємства; потреба в об'єднанні різних напрямків діяльності підприємства в умовах розвитку децентралізації та диверсифікації; наявність виражених конкурентних переваг; посилення конкуренції; інтернаціоналізація бізнесу; розвиток теорії та практики стратегічного планування; наявність доступної інформації для вивчення сильних і слабких сторін підприємства, зовнішнього середовища та умов конкуренції; посилення інноваційних процесів, швидке освоєння підприємством нових ідей; впровадження високої культури управління підприємством [2, с.217-234].

Система планування пройшла ряд фаз (етапів), зміна яких зумовлена зміною діяльності підприємств. Виокремлюють чотири такі фази [3, с. 4–5]:

I фаза – поточне планування та бюджетування;

II фаза – екстраполяційне планування – виникло в середині XX ст;

III фаза – стратегічне планування – виникло наприкінці 60-х років XX ст. в умовах світової економічної нестабільності, коли передбачити, що буде з підприємством завтра, стало важко;

IV фаза – стратегічне управління. Особливо нагально постала проблема реалізації стратегічних планів.

В умовах кризи автори виділяють декілька підходів до стратегічного планування розвитку підприємств [4–6]:

1) від «прожиткового мінімуму» – основним завданням є підтримка ліквідності підприємств галузей, що найбільш постраждали від кризи;

2) від сценаріїв розвитку зовнішнього середовища – стратегічне планування розробляється на підставі аналізу ринку, прогнозів економічної ситуації, вирішень уряду за галузями;

3) від цільових показників – для підприємств, вплив кризи на бізнес яких є малим, при плануванні відштовхуються від тих же показників, що і в докризовий період.

Стратегічне планування розглядається як послідовність декількох етапів, що визначаються певною кількістю процедур.

За своїм характером етапи можна об'єднати у дві групи: стратегічний аналіз і стратегічне планування [7, с. 58].

Серед основних етапів стратегічного аналізу можна виділити:

1) Вибір методів аналізу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища;

2) Виявлення сильних і слабких сторін підприємства;

3) Аналіз та оцінка факторів внутрішнього середовища організації, що впливають на ефективність планування економічного розвитку підприємства;

4) Аналіз та оцінка факторів зовнішнього середовища організації, що впливають на ефективність планування економічного розвитку підприємства.

Серед основних етапів стратегічного планування можна виділити:

1) Розроблення цілей розвитку підприємства, формування перспективного курсу розвитку підприємства, визначення необхідних ресурсів та джерел їх отримання;

2) Розроблення альтернативних варіантів стратегій розвитку організації;

3) Вибір стратегії розвитку підприємства (полягає у прийнятті управлінського рішення на основі аналізу рівня ризику, ситуації на ринку та оцінки ефективності стратегії розвитку);

4) Оцінювання та контролювання результатів реалізації стратегії розвитку підприємства шляхом встановлення ступеня відхилень від величини кінцевого показника та проведенням необхідних коригувальних дій.

Таким чином, у сучасних умовах господарювання підприємство не зможе ефективно функціонувати без розроблення і впровадження стратегії економічного розвитку. Вона визначає напрям діяльності організації, формулює місію та цілі, забезпечує ефективне використання наявних ресурсів.

Перелік використаних джерел

1. Винокуров В. А. Организация стратегического управления на предприятии / В. А. Винокуров. — М. : АОЗТ «Центр экономики и маркетинга», 2006. — 456 с.
2. Шершнева З. Е. Стратегическое управление / З. Е. Шершнева. — 2-е издание, перераб. И доп. — К.: КНЕУ, 2004. — 699 с.
3. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства: підручник / М. Г. Саєнко. — Тернопіль: Економічна думка, 2006. — 390 с.
4. Квасній Л.Г. Стратегічне і тактичне планування діяльності підприємства як основні складові механізму забезпечення його економічної безпеки / [Л.Г. Квасній, О.М. Попівняк, О.Я. Щербан] // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В.О. Сухомлинського. Серія: Економічні науки. — 2015. — № 1. — С. 48–53. — [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmduce_2015_1_11.
5. Протасова Л.В. Стратегічне планування розвитку підприємства: особливості оцінки та інтеграції / Л.В. Протасова // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. — 2015. — № 3. — С. 101–105. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2015_3_17.
6. Годлевский М.Д. Обобщенная модель стратегического управления предприятием на основе системной оптимизации / М.Д. Годлевский, Н.Ю. Романович // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Системний аналіз, управління та інформаційні технології. — 2014. — № 61. — С. 3–7. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpisa_2014_61_3.
7. Ефремов В. С. Стратегия бизнеса. Концепции и методы планирования : учеб. пособ. / В. С. Ефремов. — М. : Финпресс, 2008. — 192 с.